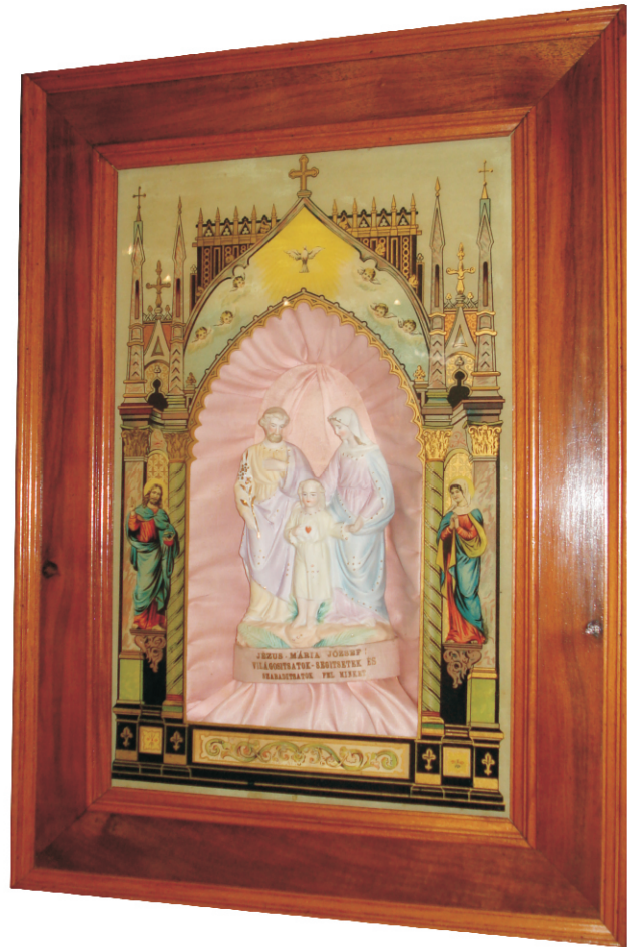

OBRAZ OZVUČENÝ

Pod posledným prírastkovým číslom v evidencii Vlastivedného múzea v Bojniciach v odbore etnografia z roku 1965 je zapísaný predmet s názvom OZVUČENÝ OBRAZ. Pri zápise tejto muzeálie je zaznamenaný pôvod – lokalita Nedožery, ale ďalšie informácie – majiteľ, spôsob získania a cena predmetu – už nie sú uvedené. Pravdepodobne sa jednalo o akvizíciu väčšieho rozsahu, pretože medzi skupinou muzeálie nadobudnutých v tom istom roku dominujú predmety zo súčasnej obce Nedožery-Brezany (najmä hrnčina). Aj napriek definovaniu, že ide o ozvučený obraz, nepodarilo sa ani pri konzervácii predmetu nájsť samotné hracie zariadenie. V zadnej skrinkovej časti na pravej strane sa nachádza otvor pre vloženie kľúčika na ovládanie hracieho strojčeka. Otvor je zvýraznený dvojitém lemovaním so zlatým ornamentom a nápisom AIR. Drevené hracie skrinky sa objavili už v 14. storočí, najväčší rozmach zaznamenali v 19. storočí a najmasovejšia výroba bola vo Švajčiarsku. Neskôr ich nahradili gramofóny, ktoré vydávali podstatne krajšie i kvalitnejšie zvuky. Vďaka rozmachu výroby sa predmety s hracími zariadeniami dostali aj do dedinského prostredia a vo forme obrázkov so svätcami a výjavmi z ich života zdobili interiér gazdovských domov.

Doklady o výskyte predmetov s hracími strojčkami však ani na hornej Nitre nechýbajú. Vo viacerých hornonitrianskych domácnostiach ešte aj dnes ochraňujú obrazy, rozmanité skrinky, oltárik, hodinky a iné predmety s vmontovaným jednoduchým zariadením, vydávajúcim hudobné tóny.

Základom zbierkového predmetu OZVUČENÝ OBRAZ je porcelánové súsošie – postava sv. Márie, sv. Jozefa a medzi nimi stojaci Ježiško. Na podstavci súsošia je nápis – Jézus Mária József! Villágositsatok – Segitsetek és szabadsatok fel minket (Ježiš Mária Jozef! Osvieťte, pomôžte a oslobodte nás). Súsošie sv. Rodiny lemuje naskladaná textília v jemnej ružovej farbe. Sklo, ktoré prekrýva vsadené súsošie, je doplnené pomerne veľkou maľbou (v pôvodnom opise uvedenou ako podmaľba) so zelenkastým podkladom, vytvárajúcou dojem oltárika. Ústredným motívom kompozície je akýsi portál s množstvom dekoratívnych prvkov, medzi ktorými vynikajú stĺpy a rôzne tvary vežičiek. V bočných častiach kompozície dominujú postavy Ježiša Krista a Panny Márie. Nechýba ani stvárnenie Ducha svätého v podobe holubice so svätožiarou, ktorú po oboch stranách sprevádza šesťica hlavičiek okrídlených anjelov.

Tvar: obdĺžniková drevená skrinka s porcelánovým súsoším, lemovaná širokým dreveným rámom s presklením a s maľbou, zadnú časť tvorí hladko opracovaná doska;

Technika: ručná výroba v kombinácii s továrenskou produkciou;

Materiál: drevo, sklo, porcelán, hodvábná textília;

Použitie: interiérový doplnok;

Datovanie: druhá polovica 19. storočia;

Rozmery: výška 710 mm, šírka 500 mm, hĺbka 110 mm;

Evidenčné číslo: HNM v Prievidzi E-4324;